

A SÜSS NÁNDOR PRECIZIÓS MECHANIKAI ÉS OPTIKAI
INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG MAGÁNIPAROSTANONC-
ISKOLA

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1936—37. ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 53. ÉVÉBEN

KÖZZÉTETTE:

SZABADOS JENŐ

MŰSZAKI IGAZGATÓ, A TANONCISKOLA IGAZGATÓJA

BUDAPEST, 1937.

KIADTA A SÜSS NÁNDOR MAGÁNIPAROSTANONCISKOLA IGAZ-
GATÓSÁGA. BUDAPEST, I., CSÖRSZ-U. 39. TELEFON: 1-500-64.

A SZÉKESKÉZSÉGI MŰVEK ÉS ÉRTÉKESÍTŐI
INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG MŰKÖDÉSI TUDOMÁNYOS
ISKOLA

ÉRTÉKESÍTŐJE

TARTALOM:

Iskolánk multja	— — — — —	3
Az 1936—37. iskolaév története	— — — — —	6
Hatóságok	— — — — —	8
Tanári testület	— — — — —	9
Különleges technológiai műhelygyakorlati órák előadói	— — — — —	10
Finommechanikai műszerészképzés	— — — — —	11
Tantárgyfelosztási táblázat	— — — — —	13
Tanulók névsora osztályok szerint	— — — — —	14
Tanulók statisztikája	— — — — —	14
Iskolaorvosi jelentés	— — — — —	15
Levente egyesületünk	— — — — —	16
Tudnivalók a jövő tanévre	— — — — —	16

EW 230/1936-37

ORSZ. SZÉPÉRTÉK-KONTYVÁZ
 Könyvtári osztály
 1937. évi 8786

R
2

ISKOLANK MULTJA.

A magy. kir. kormány Trefort Ágoston vallás és közoktatásügyi és gróf Széchenyi Pál földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter kezdeményezésére és segélyével a finommechanikai ipar meghonosítása céljából 1884-ben mechanikai tanműhely felállítását határozta el. E tanműhely szervezésével és vezetésével néhai Süss Nándort, a kolozsvári m. kir. Tudományegyetem akkori mechanikusát bízta meg, aki 1884. július hó elsején kezdte meg működését a VI. kerület Mozsár-utca 8. számú bérházban, szerény keretek között, mint „Államilag segélyezett mechanikai tanműhely“ igazgatója. A tanfolyam 4 évre terjedt és fő célja volt, hogy kellő előképzettséggel bíró ifjakat a finommechanikai iparra kiképezzen.

A tanműhely további fejlesztését 1889-ben Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter hathatós anyagi támogatással segítette elő. Az intézet 1890-ben az I. ker. Alkotás-utca 9. számú saját házába költözött, mert a finom műszerek szabályozását a VI. kerület növekvő zajos kocsiforgalma következtében előállott épületrázkódások gátolták. 1893-ban a tanműhely állandó felügyeletével a m. kir. kereskedelemügyi miniszter Sztéryni József kir. iparfelügyelőt — a vallás- és közoktatásügyi miniszter pedig Mártonffy Márton királyi tanfelügyelőt bízta meg.

1900-ban az intézet tanműhelyi jellege megszűnt s önálló vállalattá alakult, megtartva azonban továbbra is a finommechanikai ipar fejlesztésére irányuló és nevelő jellegét.

A felsővezetékű farkasréti villamosvasút megépítése — különben a rohamosan növekedő forgalom az intézetet újból gyárhelyiség megváltoztatására készítette és 1905. májusában a mai épületébe, az I. ker., Csörsz-utca 39. sz. alá költözött.

A háború után 1918-ban az intézet „Süss Nándor precíziós mechanikai és optikai intézet r. t.“ cég alatt részvénytársasággá alakult át és 1921-ben a vállalat, — mint Magyarországon a legelső — optikai üvegsziszolásra rendezkedik be. Süss Nándor ugyanebben az évben, önálló munkásságának 53. esztendejében baleset áldozata lett és kilehelte nemes lelkét.

Süss Nándor mint ősi mechanikus család sarja, 1848-ban a németországi (hesseni) Marburgban született. Nagyatyja, nagybátyja és atyja egyaránt jőnevű mechanikusok voltak. Süss Nándor nagyatyjának műhelyében tanult, 14 éves korában kész mechanikus, 20 éves korában átveszi nagyatyja műhelyét, majd 1 évi tanulmányidőt Gent-ben nagybátyjánál tölt, ahonnan visszatérve, a marburgi

egyetem mechanikusa lesz. Itt éri 1876-ban a kolozsvári m. kir. Tudományegyetem meghívása az egyetemen szervezett állásra, majd 1884-ben a m. kir. kormány megbízása folytán élére kerül a mechanikai tanműhelynek s végül a Süss Nándor precíziós mechanikai és optikai intézet r. t.-nak. Munkás tevékenységét az egész országban használatban lévő műszerei és az egész világ által elismert — Báró Eötvös Lóránd szerkesztésű gravitációs készülékek fényesen igazolják. Élete alkonyán a koronás arany érdemkeresztet kapta meg kiváló érdemeinek magas elismeréséül. Mélységes kegyeletünknek adunk kifejezést, amikor Süss Nándor munkás életét követendő példaképen állítjuk ifjúságunk elé.

Intézetünk jelenlegi igazgatósága Preisinger Frigyes vezérigazgató és Szabados Jenő műszaki igazgatóval az élén a legnagyobb áldozatkészséggel támogatják az iskolát minden törekvésében és személyükben az intézet fejlődése és irányítása a legjobb kezekben van biztosítva.

Tankerületünk jelenlegi igazgatója Pintér Jenő (1919—). Iskolánk eddigi igazgatói: Süss Nándor (1884—1921), Szabados Jenő (1921—).

Katkits János.

VOLT TANÍTVANYAINK KÖZÜL KITÜNTEK:

- 1884—1888. † Messinger Adolf, gyáros, ipartestületi elnök.
 1885—1889. Rozár Kálmán, mérnök.
 1885—1889. † Angster István, önálló mester.
 1885—1889. † Bakó Kálmán, önálló mester.
 1886—1890. † Weisz Károly, önálló mester.
 1886—1890. Partényi Gyula, polg. isk. igazgató.
 1886—1890. Neumayer Ödön, Zeiss és Goerz művek tervezője.
 1886—1890. † Mérei Emil, gyáros.
 1888—1892. † Ruttkay Udó, mérnök, volt barcelónai konzul.
 1888—1892. Podsztrelen Mátyás, a József nádor műszaki és gazdasági tud. egyetem műszerésze.
 1889—1893. Bartsch Vilmos, honv. alezredes.
 1890—1894. † Zier Károly, gyáros, első aranykoszorús mester.
 1890—1894. † Kocsi Károly, a m. kir. áll. mech. és órásipari szakiskola művezetője.
 1890—1894. † Marx Ferenc, gyáros.
 1891—1895. Zier Kálmán, a Zier Testvérek mérleggyárának alapítótagja és a m. kir. áll. mech. és órásipari szakiskola nyug. főművezetője.
 1891—1895. Müller Géza, mérnök.
 1891—1895. Balogh József, felsőipariskolai tanár.
 1892—1896. Éden Ferenc, főtisztviselő, Ganz vill. gyár kalkulációs irodafőnöke.

- 1892—1896. † Barényi Árpád a C. P. Goerz üzem igazgatója és a Voigtländer művek elnökségi tagja.
- 1892—1896. † Benyó Emil, mérnök, igazgató.
- 1893—1897. † Bauer György, Süss N. RT. művezetője.
- 1894—1898. Hencz Gyula, a Süss N. RT. művezetője.
- 1894—1898. Héley Róbert, okl. gépészmérnök, gyárigazgató.
- 1895—1899. † Mészáros Nándor, Süss N. prec. mech. int. művezetője.
- 1895—1899. Czuczor József államvasúti főfelügyelő.
- 1896—1900. Hüber Károly, gyáros, a bukaresti Geodetica RT. tulajdonosa.
- 1897—1901. Wolf Nándor, a Süss N. RT. főtisztviselője.
- 1897—1901. Hammerl Richard, az A. E. G. igazgatója.
- 1898—1902. Karsádi (Kaimer) Nándor, a Süss N. RT. művezetője.
- 1898—1902. Antal János, mezőgazd. gép- és járműkereskedő.
- 1902—1906. Vickovits Antal a Marx és Mérei gyár művezetője.
- 1902—1906. Jäger István, a Süss N. RT. művezetője.
- 1902—1906. Parragh Ferenc, főtisztviselő a Magy. kir. áll. térképészeti intézet műszerésze.
- 1903—1907. Felcser János, a Gamma R. T. művezetője.
- 1904—1908. Mayer Géza, a Poldi művek művezetője.
- 1905—1909. Zsótér Lajos, a Süss N. RT. művezetője.
- 1905—1912. Weisz Sándor, önálló mester.
- 1906—1910. Liptóvölgyi (Liptovszki) Tivadar, a Süss N. RT. művezetője.
- 1907—1911. Pinezits István, önálló mester.
- 1908—1912. Wittinger Pál, a belgrádi Teleoptik RT. művezetője.
- 1908—1912. Lindenmayer Károly, a II. sz. Fizikai int. műszerésze.
- 1903—1913. Weinwurm Antal, üzemvezető.
- 1911—1915. Galaba Károly, a Gamma RT. művezetője.
- 1911—1915. Katkits János, a Süss N. RT. tervezője.
- 1912—1916. Krisztl Bálint, önálló mester.
- 1913—1917. Karácsonyi István, önálló mester.
- 1914—1918. Victor Róbert, ref. pap.
- 1914—1918. Sebestyén Ferenc, önálló mester.
- 1915—1919. Huszár Sándor, a Süss N. RT. művezetője.
- 1923—1926. Thegze Gerber Tibor dr., gázgyári tisztviselő.

1936—37. ÉV TÖRTÉNETE.

Vállalatunknál az 1936. évben történt építkezésnek tanonciskolánkkal kapcsolatos részét előírászerűen szeptember hó elején befejezték.

Beiratás. Így a beiratásokat szeptember hó 7-én megtarthatuk. Szeptember hó 9-én d. e. a felső krisztinavárosi templomban Veni Sancte-t tartottunk, d. u. pedig a tanműhelyben gyárunk vezetői, tisztviselői, a tanítóttestület és a szülők jelenlétében ünnepélyes fogadalomtétel volt, majd utána a szülők a szegődtetéseket írták alá. A tanítást szeptember hó 10-én kezdtük meg.

Értekezlet. A tanítóttestület az év folyamán 5 rendes és 4 rendkívüli értekezletet tartott. Az értekezletek tárgya a tanítói és nevelői munka egységes keresztülvitele, valamint a finommechanikai ipar korszerű követelményeinek elméleti és gyakorlati alkalmazása a tanmenet keretében. A tanítóttestület újból vizsgálat alá vette az iskola gyakorlati tanmenetét és értekezletei eredményének megfelelően megváltoztatta.

Létszám. Tanulóink létszáma az 1935—36. iskolaévhez viszonyítva emelkedett. 1935—36. évben az elméleti és gyakorlati oktatáson 43, az 1936—37. évben pedig 51 szegődtetett tanuló vett részt.

Beszerezés, építkezés. Természetesen a létszám emelésével iskolánkat, tanműhelyünket bővíteni kellett. Vállalatunk igazgatósága tanítóttestületünk előterjesztésére harmadik tantermet is létesített külön, tükrös és lencsés vetítógéppel, valamint mozgókép-vetítővel felszerel szertárral.

A tanműhely a modern szerszámgépek egész sorával és pedig vezérorsós esztergapadokkal, szalagesiszológéppel, gyorsfúrógéppel és különféle mérőeszközökkel lett bővítve.

A gyakorlati kiképzés előmozdítására egy csavarautomata is át lett helyezve a tanműhelybe, ahol tanulóink annak működését, kezelését, kormány és vezetőtárasák számítását sajátítják el.

Önképzőkör. A rendes iskolai oktatás mellett az ifjúsági önképzőköri órákon külön iskolánkívüli előadásban is részesültek tanulóink. Felkérésünkre a következő urak tartottak előadást: Karl Lajos főtiszt és P. Majsai mozgóképes előadást a Szent Földről. Liptóvölgyi Tivadar művezető-főoktató. A mesterhármas. Rendesi Bárány Nándor okl. m. Ernst Abbée munkássága, a Jenai Zeiss-művek. Horváth Gyula fm. a légvédelem, Széll József O. T. I. fm. baleset elhárítás címen vetített és mozgóképes előadást.

Ifjúsági önképzőkörünkön tanulóink minden alkalommal igen szép, változatos, szakmai és szépirodalmi műsorral szerepeltek. —

Kisebb zenekart is összeállítottak — 3 hegedű, fuvola, piston, zongora, amellyel ünnepélyeink fényét emelték.

Tanulmányi kirándulások. Ez évi tanulmányi kirándulásaink során látogatást tettünk a *csepeli Vámmentes kikötőben*, ahol különféle nyersanyagok, gépek, géprészek, európai és tengerentúli szállításának, csomagolásának módját, valamint a magtisztító, magtároló berendezéseket tekintettük meg. Az élvezetes és tanulságos magyarázatokért ez úton is köszönetet mondunk. *Hubert és Sigmund* acél és fémárugyár telepén különféle acélfajtákkal, azok hőkezelésével, edzésével, vegyi, mikroszkópiai s mikrofotográfiai vizsgálataival ismerkedtünk meg. Üzemben láthattuk a formázó műhelyt és az öntödét. Kirándulásunkon tapasztalt anyagot nagyon jól felhasználtuk az elméleti oktatás keretében. *Népegészségügyi múzeum.* Grusz Frigyes főorvos vetítettképes előadást tartott a fertőző nemibetegségekről, Kopics János festőművész múzeum látogatás kapcsán a háziiparban és műhelyekben előforduló betegségekről. Széll József O. T. I. fm. egyes szerszámgépeken előforduló gyakori balesetekről és azok elhárításáról tartott szemléltető előadást az üzemben lévő gépeken. *Rothmüller S. fém- és bádógárugyár.* Különböző sajtolókat, sajtolószerszámokat, permetezőket, pontheggesztőket és fém-műszer tokoknak a készítését mutatta be. *M. Kir. Hadilevéltár* térképkiallításán Gerő alezr. úrnak ez úton mondunk köszönetet szakszerű szép előadásáért. Utolsó kétnapos tanulmányi kirándulásunkat a *diósgyőri vasgyárba* vezettük, ahol a nagyolvasztót, hengerművet, szöggyártást tekintettük meg, majd pedig Görömböly-Tapolca fürdőn töltöttünk egy kellemes délutánt. Másnap felgyalogoltunk Lillafüredre, ahonnan az erdei vasúttal bementünk Miskolcra, hogy ott vasútra szállva visszatérjünk otthonunkba.

A tanév folyamán két alkalommal kellett iskolánkra a fekete zászlót felhúzni. Először Förstner Aurél tankerületi főigazgató sajnálatos korai halálával kapcsolatban, majd pedig br. Wlassics Gyula a nemzet nagy halottjának elhalálózása alkalmával.

Iskolánkban az év folyamán járványos vagy egyéb tömeges megbetegedések nem fordultak elő csak a szórványos évközben előforduló betegségek.

Ünnepélyek. Ünnepélyes külsőségek között tartottuk meg okt. 6-át, Kormányzó úr névnapját, karácsonyt, márc. 15-ét, minden alkalommal gyári dalárdánk, önképzőköri zenekar közreműködésével.

Szoc. tevékenység. Vállalatunk igazgatósága mint minden évben ez évben is a jó előmenetelű és jó magaviseletű tanulóinak ingyenes ebédet utalványozott, míg a többiek kedvezményesen a háromfogásos ebédet 30 fillérért kapták. Vállalatunk a nyári szünetben mint az előző években is tanulóinkat Balaton-Kenesére küldte két heti nyaralásra. Karácsonyi ünnepélyünkön tanulóink között készpénzjutalmat, munkaköpenyt, cipőt és harisnyát osztatott szét. Tanulmányi kirándulásainkhoz minden alkalommal jelentékeny összeggel hozzájárult, valamint a jól tanuló szegénysorsú tanulóinknak előírászerű tolmércét és paránymérőt adományozott..

Könyvtár. Könyvtárunkat kibővítve, átszervezve évközben újból megnyitottuk hetenként egy könyvtári órával.

Köszönetnyilvánítás. Mindenekelőtt köszönetet mondunk vá-
lalatunk igazgatóságának azért a nagy erkölcsi és anyagi támoga-
tásért, amellyel iskolánkat és tanulóinkat az év folyamán ellátta.
Köszönetet mondunk Jánosy Imre szakfelügyelő igazgató, valamint
Riesz János szakfelügyelő igazgató uraknak, mint iskolánk felügye-
leti hatóságának azért a sok szakszerű és jóindulatú tanácsért és tá-
mogatásért, amellyel bennünket az év folyamán elláttak. A villam-
felszerelők, műszerészek és látszerészek ipartestületének ez alkalom-
mal köszönjük meg vizsgáinkra ajándékozott jutalomkönyveket.
Köszönettel tartozunk a budapesti kereskedelmi és iparkamarának
az adományozott kitüntető éremért. Az Országos Társadalombizto-
sító Intézet igazgatóságának az ajándékozott jutalomkönyvéért.
Parragh Ferenc m. kir. áll. térképészeti intézet főtisztviselőjének is
ezúton mondunk köszönetet az általa adományozott Magyarország
hegy- és vízrajzi térképéért. Végül köszönetet mondunk mindazon
kollegáinknak és jóakaróinknak, akik az év folyamán iskolánkat és
könyvtárunkat adományaikkal meglisztelték. *Palesch Antal.*

HATÓSÁGOK.

Iskolafenntartó: A Süss Nándor precíziós mechanikai és optikai in-
tézet részvénytársaság igazgatósága. Vezérigazgató: Preisin-
ger Frigyes m. kir. kormányfőtanácsos, a magyar érdemrend
középkeresztjének tulajdonosa.

Iskolafelügyeleti hatóságunk. Tanulmányi tekintetben az iskola a
vallás- és közoktatásügyi miniszter fennhatósága alatt áll.
Vallás- és közoktatásügyi miniszter: Hóman Bálint dr. m. kir.
belső titkos tanácsos.

A budapesti tankerület kir. főigazgatója: Pintér Jenő dr. egye-
temi nyilvános rendes tanár, a Magyar Tudományos Akadé-
mia tagja.

Tanulmányi felügyelők: Az elméleti tárgyak tanulmányi felügye-
elője Jánosy Imre szakfelügyelő igazgató. Rajztanulmányi fel-
ügyelő: Riesz József szakfelügyelő igazgató.

Hitoktatási felügyelőségek: Római katolikusok: Novák Lajos pá-
pai prelátnak hitoktatási felügyelő. Hitoktatási szakfelügyelő:
Sztreda Rezső szentszéki tanácsos. Református: Incze Gábor
dr. hitoktatási igazgató.

Ipartestület: Budapesti Villamfelszerelők, Műszerészek és Látszeré-
szek Ipartestülete, VI., Vilmos császár-út 45. Elnök: Dembitz
Gyula m. kir. kormányfőtanácsos, gépészmérnök, villanyszer-
elő mester. Látszerész elnök: Félix Aladár látszerész mester.

TANÁRI TESTÜLET

NEV:	Tan- tárgyai	Tanított		Szolgálati éveinek száma		LAKIK
		osztályban	heti órában	össze- sen	ebben az isk.	
<i>Szabados Jenő</i> műszaki igazgató, az iskola igazgatója	Nem tanít	—	—	25	25	I., Alkotás-u. 39/b.
<i>Katkias János</i> műszaki tisztviselő, rendes előadó. Az iro- dai munkakör inté- zője, III—IV. oszt. fő- nöke.	Szakrajz Technológia	I-II. III-IV.	2 2	13	13	Kelenvölgy, Hunyadi-u. 48.
<i>Újváry Pál</i> okl. gépészmérnök, rendes előadó.	Számítan Ábrázoló- mértan Műszertan	I. I. III-IV.	1 1 2	8	8	III., Szomol- nok-u. 7.
<i>Luxemburger Jenő</i> okl. gépészmérnök, rendes előadó.	Technológia Fizika Szakrajz	I-II. I-II. III-IV.	1 1 2	6	6	I., Dobsina- utca 6. sz.
<i>Palesch Antal</i> műszaki tisztviselő, rendes előadó, az ön- képzőkör vezetője és az iskolai könyvtár őre, az I—II. osztály főnöke.	Magyar Polg. és közgazd. ismeretek Könyvvitel- tan	I-II. II. II-III- IV.	2 1 3	2	2	V., József-tér 1. sz.
<i>Karl Lajos</i> róm. kath. hitoktató.	róm. kath. Vallástan	I-IV.	1	10	2	III., Kerék-u. 58. T.: 16-29 -63.
<i>Woith Ferenc</i> művezető.	Műhely- oktatás	I-II.	46	7	7	I., Ugocsa-u. 4. sz.
<i>Sivó Rudolf dr.</i> iskolaorvos.	—	—	—	5	5	V., Nádor-u. 31. sz.
<i>Lipótvölgyi Tivadár</i> művezető, levante fő- oktató.	Testnevelés	I-IV.	3	12	12	Csillaghegy, Bocskai-u. 9.

KÜLÖNLEGES TECHNOLÓGIAI MŰHELYGYAKORLATI ÓRÁK ELŐADÓI:

(Külön beosztás szerint a gyár különböző műhelyeiben.)

1. *Alapi Gyula* művezető, tanít: a III—IV. osztályban. Geodéziai műszerek készre szerelése és szabályozása. Beosztások véséssel és maratással való készítése, osztógépek ismertetése.
2. *Hencz Gyula* művezető, tanít: a III—IV. osztályban. Lakkozó műhelyi gyakorlatok, fémek oxidmentesítése, mázolás, lakkozás, fémek bevonása galvanikus úton.
3. *Joó Dezső* okl. g. mérnök, tanít: a III—IV. osztályban. Méréseszközök ismertetése és azok használata. Mestermérővel való mérések.
4. *Karsádi Nándor* művezető, tanít: a III—IV. osztályban. Geodéziai műszerek gyártása és nyersen való szerelése.
5. *Katkits János*, tanít: a III—IV. osztályban. Eszterga- és marópadi számítások gyakorlati alkalmazása, illesztések.
6. *Liptóvölgyi Tivadar* művezető, tanít: a III—IV. osztályban. Különleges szerszámgépek szerkezete, a gazdaságos megmunkálás gyakorlati módjai.
7. *Lőrentei János* művezető, tanít: a III—IV. osztályban. Asztalos műhelyi gyakorlatok: fanemek ismertetése, faipari szerszámok és gépek használata, műszerek behelyezése, a fa impregnálása és csiszolása.
8. *Palesch Antal*, tanít: a III—IV. osztályban. Ipari költségvetéssel kapcsolatos számítások szerszámgépeken.
9. *Újvári Pál*, okl. mérnök: geodéziai műszerek ismertetése és mérési gyakorlatok.
10. *Woith Ferenc*, a tanoncműhely vezetője, tanít: az I—II. osztályban. Általános műhelygyakorlati ismereteket a mindennapi műhelygyakorlatok kiegészítéséül.
11. *Zsótér Lajos* művezető, tanít: a III—IV. osztályban. Lencsék, prizmák vizsgálata, foglalása és beépítése. Optikai hibák megállapítása és javítása, optikai mérő eszközök ismertetése.

A FÍNOMMECHANIKAI MŰSZERÉSZ KÉPZÉS.

Fizikai erőkifejtést tekintve a finommechanikai ipart talán a legkevesebb erőt kívánó iparok közé sorozhatjuk. Ha csak ezt a körülményt vesszük figyelembe, úgy azt mondhatnánk, hogy mindenki alkalmas erre a pályára.

Az élet, a gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a fizikai erőn, az ügyességen kívül a szakmának összes ágaival, a rendelkezésre álló szerszámgépek tökéletes ismeretével kell bírnia egy olyan műszerésznek, aki a finommechanikai ipar korszerű követelményeinek meg akar felelni.

Tanonciskolánk mostani 53-ik évében igyekezett úgy beilleszkedni a tanoncoképzésbe, hogy az évről-évre felszabaduló tanoncok mindazt elsajátítsák, amit az állandóan új utakat kereső finommechanikai ipar megkíván.

Elméleti oktatásunk (különleges üzemünknek megfelelően) a Magy. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium által jóváhagyott tanterv szerint történik.

A gyakorlati oktatás módját utolsó értekezletünkön úgy rögzítettük, hogy a 4 évre szegődtetett tanuló az első 2 évet a tanműhelyben tölti. Tanműhelyünk a finomtechnika tanításához szükséges összes szerszámgépekkel fel van szerelve, amelyet azonkívül új gépek, készülékek, mérő-, és ellenőrző szerszámok vásárlásával állandóan felfrissítünk, hogy tanulóink tanulóéveiknek még első felében megismerkedjenek az új szerszámok, szerszámgépek kezelésével.

Szerszámgépeink mind külön motormeghajtással, kapcsolóberendezéssel vannak ellátva. Ezáltal tanműhelyünk sokkal szellősebb, világosabb, s a baleseti lehetőségek nagy %-ban csökkentek. Megfigyelésünk szerint a régi közlöművek szíjcsatfogása, olajos-porfogó, sohasem tisztán tartható mennyezete-fala az újonnan érkezőkre nyomástól hatott.

A munkamenet fokozatos. Próbaidős tanulóink gyakorlati tantervünk szerint először satu munkát kapnak. Egyszerű idomok, kéziszerszámok, reszelését, edzését végzik a megadott rajzok és utasítások alapján. Szegődtetett tanulóink (ügyességük, tehetségük szerint) kb. 3 hónapig egyszerűbb fűrési és esztergályozási munkákat végeznek, majd pedig fokozatosan bekapcsolódnak a gyártásba.

A tanműhely vezetője a kiadandó munkákat (esetleg műveletekre osztva) a tanulók ügyessége szerint adja ki. Minden tanuló személyi lapot kap. A személyi lapon a tanuló adatai, a tanműhely-

ben lévő összes gépek szerepelnek s az ezeken végzett munkájuk után osztályoznak. Így állandó figyelemmel kísérjük tanulóink gyakorlati előmenetelét, valamint, hogy milyen gépeken, munkákon szükséges az előírtnál hosszabb ideig foglalkoztatni és, hogy az összes szerszámgépen végigmentek-e. Tanműhelyünk nem csak az alapot adja meg, hanem már a második évben tanulóink munkáikat önállóan végzik.

Tanonműhelyünk a legmodernebb gyártási elvek szemelőtt tartásával, a külföldön már bevezetett „Isa“ illesztési rendszer szerint készíti, a rajzokon feltüntetett alkatrészeket. A készítendő munkadarabot mindenki a tulajdonát képező tolmércével vagy páránymérővel és mestermérőkkel ellenőrzi. Ilyen alap után a második év második felében kisebb műszer és alkatrész nyers és készre szerelését nyugodtan merjük tanulóinkra bízni.

A harmadik tanévben és a negyedik tanév első felében tanulóink előre megállapított terv szerint személyi lapjukkal az összes műhelyeken, ill. munkameneteken végigmennek. Ennek kapcsán megismerkednek a különböző különleges gépberendezésekkel és gyártmányokkal. Megtanulják a különféle összetettebb műszer alkatrészek készítési módját, nyers és készre szerelését, optikák foglалását, valamint szabályozását.

A gyakorlati műhely oktatást kiegészíti az első évfolyamtól kezdve heti egy, illetve később két órával a különleges technológiai műhelygyakorlat.

Gyakorlati kiképzésük során természetesen meg kell ismerkedniök a mérőszobában lévő különféle mérőeszközökkel, mérőműszerekkel, mint mikroskoppal és vetítő berendezéssel, Optimeterrel, Orthotesttel, keménységi mérővel, Brinel-Rockwell keménységi fokokkal, szakítógéppel, emelkedés mérővel, különleges idomszerekkel stb.

Ilyenformán a negyedik év utolsó félévére, már kialakul, hogy ki-milyen osztályba (alkatrész készítés, szerelés, szabályozás) kerül alkalmassága szerint. Végül nem hagyhatom megemlítés nélkül az évenkénti 3—4 esetben történő tanulmányi kirándulást sem, ahol az elméletben tanultak gyakorlati alkalmazását tanulmányozhatták.

Az elmondottakból kiviláglik, hogy vállalatunk hagyományaihoz híven, tanoncaink képzését mindennél előbbre helyezi. Szolgálatot kívánunk tenni ezzel hazánknak, a magyar iparnak és azoknak a szülőknak, akik gyermekeiket bizalommal hozzánk adják.

Mi — mint a magyar finommechanikai ipar megteremtői — ezt kötelességünknek tartjuk és gyárunk Igazgatósága minden áldozatot meghoz, hogy tanműhelyünk ebben a szellemben, Isten segítségével, hazánk dicsőségére tovább fejlődjék.

Palesch Antal.

TANTÁRGYFELOSZTÁSI TÁBLÁZAT.

TANTÁRGY	TANITOTTA	Heti tanítási óraszám			
		I.	II.	III.	IV.
		osztály			
Hit és erkölcsstan	Karl Lajos	1	1	1	1
Magyar nyelvtan és üzleti levelezés	Palesch Antal	1	1	—	—
Számтан	Ujváry Pál	1	—	—	—
Természettan	Luxemburger Jenő	1	1	—	—
Polgári és közgazdasági ismeretek	Palesch Antal	—	1	—	—
Ipari könyvvitel	Palesch Antal	—	1	1	1
Ábrázoló mértan	Ujváry Pál	1	—	—	—
Szakrajz I.	Katkits János	2	2	—	—
Szakrajz II.	Luxemburger Jenő	—	—	2	2
Műszertan	Ujváry Pál	—	—	1	1
Technológia I.	Luxemburger Jenő	1	1	—	—
Technológia II.	Katkits János	—	—	2	2
Különleges technológiai műhelygyakorlat	A rendes tanerők és külön beosztás szerint a gyár mérnökei és művezetői	1	1	2	2
Összesen		9	9	9	9

TANULÓK NÉVSORA OSZTÁLYOK SZERINT.

(A név után következő első szám az általános osztályzatot, a 2-ik szám a műhelyosztályzatot jelenti.)

I. osztály. — Osztályfőnök: *Palesch Antal*.

1 Avar Kálmán, 2, 1	Gollób István, 2, 2	Péterfi Tibor, 1, 2
Bácsalmási János, 2, 2	Kiss Gyula, 2, 2	Posch Gyula, 1, 1
Bányai Tibor, 1, 2	Körmendi László, 2, 2	Réczés György, 2, 1
Bedi József, 1, 2	Nagy Károly, 2, 1	Simon Sándor, 1, 1
5 Galambos István, 1, 1	10 Nemes Jenő, 2, 1	15 Steiner Károly, 2, 2

II. osztály. — Osztályfőnök: *Palesch Antal*.

1 Aranyos János, 2, 1	Kaczer László, 1, 2	Nevizánszki Béla, 3, 2
Bacsó László, 2, 1	Magyar József, 1, 1	Plot Antal, 1, 1
Császár Károly, 1, 2	Major Tibor, 2, 2	Schell Ferenc, 1, 1
Erdősi József, 1, 2	Nagy Béla, 2, 2	Walter István, 1, 2
5 Horváth Miklós, 2, 2	10 Nagy László, 2, 2	15 Zbiskó József, 1, 1

III. osztály. — Osztályfőnök: *Katkits János*.

1 Bánpataki Kornél, 2, 2	Hock Nándor, 2, 2	Pálfi Jenő, 2, 1
Benedek Géza, 1, 1	Karácsonyi Pál, 2, 3	Perczel Jakab, 3, 3
Borosznoki Ferenc, 3, 2	Koziel Károly, 3, 2	Simon Jenő, 3, 2
Borosznoki Károly, 2, 2	10 v. Kozma József, 2, 2	Somogyi László, 2, 2
5 Fekete Zoltán, 1, 1		15 Schinagl Ferenc, 1, 1
Guszmán Róbert, 2, 2		Zomorai Imre, 2, 2

IV. osztály. — Osztályfőnök: *Katkits János*.

1 v. Csatószegi Ferenc, 2, 2	Mese Sándor, 1, 1
Kempf Ernő, 2, 3	Pálinkás János, 2, 2

TANULÓK STATISZTIKÁJA.

Az elmúlt iskolaévben beiratkozott 51, kimaradt 1 tanuló. A tanév végén felszabadult 4 tanuló. Általános tantárgyak alól felmentést kapott 2, meghalt 0 tanuló. Az összes tanulók közül róm. kath. 34, ref. 11, ág. ev. 4 tanuló.

Magyar anyanyelvű 51 tanuló. Érettségizett 2, öt középiskolát végzett 2, négy középiskolát végzett 46 tanuló.

ISKOLAORVOSI JELENTÉS.

A vállalat igazgatósága a gyárépület helyiségében külön orvosi rendelőt tart fenn és így a tanulók állandó orvosi felügyelet alatt állanak, kik egyébként az OTI kötelezett tagjai. Orvosi működésünk a betegség megállapítására szorítkozik, a kezeléseket az OTI-nak adjuk át. Enyhébb természetű bajok esetén gyárunk kézi-gyógyszertárából nyújtunk segítséget és enyhülést.

Tanulóinkat a tanfolyamra való felvétel előtt részletes orvosi vizsgálatnak vesszük alá. Tekintettel a jelentkezők nagy számára, módunkban áll a kiválasztást a legszigorúbb egészségi elvek alapján eszközölni, így két éve szervi bajban szenvedőket tanfolyamunkra nem vettünk fel, sőt környezettanulmány alapján lehetőleg egészséges és higiénikus környezetből kikerülő fiúkat válogattunk ki. A kiválasztás gondos keresztülvitelének köszönhető, hogy akut betegségektől eltekintve alig volt baj tanulóinkkal, sőt a rosszulfejlettség, rosszultápláltság és vérszegénység is kisebb szerepet játszik iskolánk életében, mint az más iskolákban a szomorú gazdasági körülmények folytán tapasztalható.

Tanulóink a leventegyakorlatokon, valamint sportegyesületünk életében is részt vesznek, amit mindig gondos sportorvosi vizsgálat előz meg.

Sívó Rudolf dr.

LEVENTE EGYESÜLET.

A levente egyesület magába gyűjti a gyár összes leventeköteles magyar ifjúságát. Az első szakasz a segítők köréből alakul, a második szakaszt a tanulók alkotják.

Az egyesület fővédnöke Preisinger Frigyes m. kir. kormányfőtanácsos, a gyár vezérigazgatója, az egyesület elnöke Szabados Jenő műszaki igazgató.

Az 1936—37. évben az egyesület leventéi fegyelmeztségükkel, szorgalmukkal és hazafiasságukkal az első egyesületek között szerepelnek.

Verseny szereplésük 1936. év június 10-én Budapest szék. főv. I. ker. Testnevelési Vezetősége által rendezett zárítrendű rajversenyen 9 raj közül az első helyezést érte el. Az országos összetett rajversenyen pedig 50 raj közül a harmadik helyezést érte el. 1937. évben, május hó 9-én a Budapest szék. főv. I. ker. Testnevelési Vezetőség által rendezett céllövő versenyen 9 csapat közül a második helyezést érte e.

Az igazgatóság hazafias és jószívű támogatása lehetővé tette, hogy 1936. július 1-től 15-ig a Levente Egyesület 46 leventéje Balatonkenesén üdülő táborban vehetett részt, ahol napi ötszöri bőséges táplálkozásban részesültek, minek bizonyossága, hogy a leventék egy—három kg. súlygyarapodást értek el. A tábort meglátogatta Szabados Jenő igazgató úr és vitéz Baresay Ádám ezredes úr Budapest székesfőváros testnevelési felügyelője. Mindketten elismerésüket fejezték ki a táborban látottak felett.

Az egyesület főcélja, hogy hazaszerető, tettekrekész ifjúságot neveljen. A szebb magyar jövőben vetett hittel állapíthatjuk meg, hogy a céltudatosan keresztülvitt összhangzatos testi, szellemi és erkölesi nevelés meg fogja hozni a maga értékes eredményeit.

Liptóvölgyi Tivadar
főoktató.

TUDNIVALÓK A JÖVŐ TANÉVRE.

Augusztus 28. (szombat): alakuló értekezlet.

Augusztus 30. és 31. (hétfő, kedd): javító és pótló vizsgálatok.

Szeptember 1. (szerda): beiratások.

Szeptember 3. (péntek): a tanév ünnepélyes megnyitása (Veni Sancte).

Szeptember 6. (hétfő): Az első rendes tanítási nap.